

Jubilej

OB SEDEMDESETLETNICI PROF. DR. BRANKA MARUŠIČA

»Zgodovina ali preteklost je del našega vsakdana in ni je mogoče spregledati.
Potrebna nam je vsem, mladim in starim,
da se iz nje tudi učimo in da težimo našo radovednost.
Različna pa so pota, kako naj jo spoznamo in razumevamo.«

(Branko Marušič, Gorica in njena grofija, *Primorska srečanja* 27/2003, št. 263, str. 74)

Pot, ki jo je izbral Branko Marušič, je tlakovana z gorečo predanostjo svojemu delu, ki je že obrodilo bogate sadove in jih bo mnogo gotovo še v prihodnje, ter z obzirom in spoštovanjem do bližnjih. Ko sva se pred nekaj dnevi pogovarjala o neke vrste posredniški vlogi, v kateri se je znašel v nesoglasju glede načina postavitve muzejske zbirke na Cerju, je dejal, da je nujna neka kompromisna rešitev, ter pri tem s svojo običajno skromnostjo umirjeno dodal, da ne ve, če mu bo to tudi dejansko uspelo. Poudaril je, da je podobno kot v zakonskem življenju tudi pri tem potrebno prilagajanje, ki pa ni negativno, temveč pomeni zgolj upoštevanje sogovornika, spoštovanje njega in njegovih potreb.

Branko Marušič se je rodil 4. februarja 1938 v Gorici, kjer je preživel tudi prva leta življenja, vse dokler se družina ni preselila v Solkan, v rojstni kraj očeta Franca, zdravnika, ki je po drugi svetovni vojni sodeloval pri organizaciji goriškega zdravstva. Osnovno šolo in gimnazijo je Branko obiskoval na Goriškem, študijska pot pa ga je nato popeljala v Ljubljano, kjer je leta 1962 diplomiral na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter se kasneje zaposlil na Inštitutu za narodnostna vprašanja. Leta 1965 se je ponovno vrnil na Goriško in postal najprej kustos, kasneje pa ravnatelj Goriškega muzeja, ki je tedaj pokrival Vipavsko dolino, Idrijsko-Cerkljansko območje, del Krasa in Tolminsko s Trento. Obdobje z izkušnjami in prigradami bogatega muzejskega delovanja so zaznamovali različni uspešno izvedeni projekti, kot na

primer ureditev Gregorčičeve rojstne hiše na Vrsnem leta 1966 in pobuda za ureditev ulice slavnih rojakov v Novi Gorici. Za svoje zavze-to muzejsko delo je leta 1983 prejel Valvasorjevo, dve leti kasneje pa Bevkovo nagrado. Leto 1987 je predstavljalo novo prelomnico v njegovem poklicnem življenju, saj je doktoriral na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter se zaposlil na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU, ki je tedaj vzpostavil dislocirano enoto v Novi Gorici, današnje interdisciplinarno zastavljeno Raziskovalno postajo ZRC SAZU, ki jo kljub upokojitvi zavzeto vodi in povezuje prav dr. Branko Marušič. Njegovo znanstveno in strokovno delo, ki ga odlikujeta natančnost in izredno poglobljeno poznavanje goriške preteklosti, se odraža v obsežnem opusu najrazličnejših člankov, razprav, prispevkov ter

monografskih del. Glede slednjih naj omenimo vsaj najnovejša, na primer *Pregled politične zgodovine Slovencev na Goriškem: 1848–1899* (Nova Gorica 2005), *Prispevki k primorski biografiki* (Koper 2006) ter *Il vicino come amico, realtà o utopia?: la convivenza lungo il confine italo-sloveno* (Gorica 2007). Številna predavanja, članke in razprave, ki osvetljujejo večinoma goriško zgodovino 19. in 20. stoletja, nekateri pa tudi starejša obdobja, je predstavil tako slovenski kot tuji, zlasti italijanski javnosti. Marušiča namreč označuje tudi izredna prodornost v italijanskem in zamejskem strokovnem in znanstvenem okolju, kjer je član različnih raziskovalnih inštitucij, kot so Istituto per gli Incontri Culturali Mitteleuropei, Istituto di storia sociale e religiosa in Depurazione di storia patria per la Venezia Giulia.

Dolgo let je sodeloval pri zelo zahtevni nalogi, in sicer soglasno predstaviti zgodovino slovensko-italijanskih odnosov, ki sta jo slovenska in italijanska vlada predali slovensko-italijanski zgodovinsko-kulturni komisiji, ki je nato leta 2001 objavila svoje poročilo. Leta 2003 je za svoje znanstveno delovanje in vzdrževanje stikov z italijanskim in furlanskim prostorom prejel priznanje Častnega člana ZRC SAZU. V lanskem letu pa se je s habilitacijo na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici kot redni profesor podal novim izzivom naproti.

Neva Makuc
univ. dipl. italijanistka in zgodovinarica
Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU
neva.makuc@zrc-sazu.si